תלמוד בבלי · ראשונים · רי״ף · מפרשים · בעל המאור

המאור הקטן על יומא

רבנו זרחיה הלוי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

המאור הקטן על יומא

רבנו זרחיה הלוי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/המאור-הקטן-על-יומא/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף א. 4
דף א: 5
דף ב. 6
דף ג: 7
דף ד. 7
דף ד: 8

דף א.

[דף יג ע"ב] אמר ליה אביי השתא לר' יהודה אפוקי מפקי ליה פירוש לכהן הדיוט מפני שהוא מחמיר באנינות והיאך הוא להקל בכהן גדול להביאו מתוך ביתו ומה היכא דמקילי רבנן מחמיר ר' יהודה היכא דמחמירי רבנן מקיל רבי יהודה אלא אמר רבא שאינו עובד כל היום ולחומרא אמרה ר' יהודה דעבדינן ליה היכרא גזירה שמא יאכל:
[דף יז ע"א] רב אדא בריה דרב יצחק אמר הא לשכה אקצויי מקציא פי' לשכת טלי קרבן מוקצעת היתה מרוח אחת שלא היו כותלים יוצאין מכוונין כנגד שאר הכותלים מאן דאתי מצפון מתחזיא ליה בדרום ומאן דאתי מדרום מתחזיא ליה בצפון ומסתברא דמערבית דרומית הואי והיה מקצוע מן הדרום (כגון זו הצורה) שאם באת להחליף ולומר שהיתה צפונית מערבית כגון זו הצורה (כן) לא מתרץ לחם הפנים דבמתני' דבמסכת תמיד קא חשיב ליה רביעית ללשכת טלאים ובמתני' דבמסכת מדות קא חשיב ליה שניה לה ואי אתה עושה להן (כגון זו הצורה השניה) בין שאתה חושב דרך ימין בין שאתה חושב דרך שמאל לא תזדמן לך לשכת לחם הפנים שהיתה דרומית מזרחית אלא שלישית לשכת הטלאים אבל בצורה הראשונה שציירנו ומתרץ לחם הפנים דתנא דמדות קא חשיב דרך ימין ולפיכך נזדמנה לו לשכת לחם הפנים שניה ללשכת הטלאים ותנא דתמיד קא חשיב ליה דרך שמאל ונזדמנה לו רביעית ומשום דחושבנא בעלמא הוא לא קפיד תנא דתמיד למחשב דרך ימין וקא חשיב דרך שמאל ואם תשאל אע"ג דחושבנא בעלמא הוא אמאי לא קא חשיב דרך עבודתו ומאי שנא דרך שמאל דנקט ומאי רבותא ויש לומר כיון דאיצטריכא ליה לשכת הטלאים להביא התמיד ונקטה ברישא ולמד עליה שהיתה צפונית מערבית מפני שהיתה מוקצעת מן הדרום ומאן דאתי מן הדרום מתחזיא ליה בצפון נקט שניה לה לשכת החותמות דהיא מערבית צפונית ודאי משום דרמיא לה בצפון ובמערב ולפום הכי אתרמי ליה חושבנא דרך שמאל:
[דף כ ע"א] מתני' בכל יום ויום היו תורמין את המזבח וכו' תנן התם אברים שפקעו מע"ג המזבח וכו' מה"מ אמר רב כתוב אחד אומר כל הלילה עד הבקר והקטיר וכתוב אחד אומר והרים הא כיצד חלקהו חציו להקטרה וחציו להרמה מותיב רב כהנא בכל יום היו תורמין כו' אלא אמר רבי יוחנן וכו' ויש ספרים שאין כתוב בהם אלא בין כך ובין כך נראה בעיני דר' יוחנן אטעמיה דרב סמיך כלומר לאו דוקא חציו אלא תן בקר אחד לבקרו של לילה להקדים הרמת הדשן מבעוד לילה מ"מ לילה חלוק בין ההקטרה וההרמה אע"פ שאין החלקים שוים וכל זמן שנתרמה תרומת הדשן עושה עיכול לאברים הפוקעין שאין להחזירן עוד למזבח מאחר שנתרמה תרומת הדשן והא דתנן קודם חצות ואחר

חצות לאו דוקא אלא משום שתרומת הדשן קרובה לחצות בכל ימות השנה ופעמים בחצות משום הכי נקט חצות ועיקר דבר זה בזבחים בפ' המזבח מקדש ואיכא דקשיא ליה ההיא דתנן להקטר חלבים ואיברים מצותן עד שיעלה עמוד השחר והיכי אמרי' הכא חלקהו חציו להקטרה ולא קשיא הא דתנן מצותן עד שיעלה עמוד השחר בתחילת ההקטרה והא דאמרינן הכא חציו להקטרה בסוף הקטרה באיברים שפקעו מעל גבי המזבח דקיימא לן חצות עושה עיכול ואין בכתוב כל הלילה והקטיר אלא על מוקדה על המזבח כל הלילה ומיניה יליף רב חציו של הלילה להקטרה כלומר לסוף ההקטרה דהיינו מוקדה של עולה והוא העיכול:

[דף כו ע"ב] והא דתניא שבעה עשר ההיא דלא כרבי אליעזר בן יעקב ודלא כרבי יהודה פי' הכא לא קתני פעמים ולא קתני כהנים אלא בכל יום קתני ופייסות קא חשיב וסבירא ליה לכל עבודה ועבודה מפייסין ודלא כדתני רבי חייא ופי' דבר זה כי ארבע פייסות היו שם פייס הראשון לתרומת הדשן פייס השני לשלשה עשר כהנים הזוכין בתמיד הרי י"ד פייס שלישי לקטרת פייס רביעי להעלות אברים למזבח הרי ט"ז ופייס דמחתה הרי י"ז והיינו דאמרינן לעיל בגמרא אי משכחת תנא דתני חמשה ההוא דלא כרבי אליעזר בן יעקב ודלא כרבי יהודה ורבינו שלמה ז"ל לא פירש כן:

והוי יודע כי בעלי הקרובו"ת שהכניסו בפיוטיהן בסדר עבורת היום ארבעה פייסות טעו כולן במשנתנו ולא הבינו כי הפייסות החשובים במשנתנו לשאר ימות השנה הם ולא ביום הכפורים לפי שכל עבודות היום אינה כשרה אלא בכהן גדול:

דף א:

[דף ל ע"ב] אמר ליה שאני מצורע הואיל ודייש בטומאה פי' ולא תסמי מברייתא בלבד אלא לדבריהם קאמר להו ושלש מחלוקות בדבר בן זומא מחמיר בכולהו רבי יהודה ורבנן מר מיקל בהא ומחמיר בהא ומר מיקל בהא ומחמיר בהא:

[דף סב ע"ב] הא כיצד תמיד של שחר היה נשחט על קרן צפונית מערבית על טבעת שניה וכו' שמעתי טעמו של דבר שהיה נשחט על טבעת שניה ולא על טבעת ראשונה לפי שהיה נשחט כנגד ליום ותניא מעולם לא יצאה החמה מקרן מזרחית צפונית ולא שקעה בקרן מערבית צפונית וכשם שהחמה מופלגת בזריחתה ובשקיעתה בתקופת תמוז מן הקרנות של צפון העולם כך היה התמיד מופלג בשחיטתו מן הקרנות של צפון המזבח:

[דף ע ע"א] תני דבי שמואל ר"א אומר ויצא ועשה את אילו ואיל העם ואמורי חטאת ופר העולה ושבעה כבשים תמימים ושעיר הנעשה בחוץ עם תמיד של בין הערבים פי'

ולאו דוקא עם תמיד של בין הערבים אלא כל דבתר עבודת היום קרי ליה עם התמיד של בין הערבים לפי שהיה סמוך לו שלא היה מפסיק ביניהם אלא הוצאת כף ומחתה בלבד אבל לאחר הוצאת כף ומחתה דכ"ע לא עביד אלא תמיד של בין הערבים בלבד ר"ע דתוספתא דתניא ר"ע אומר פר העולה ושבעה כבשים תמימים עם תמיד של השחר היו קרבין שנאמר מלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד ואח"כ עבודת היום ואח"כ שעיר הנעשה בחוץ פי' בבגדי זהב שנאמר ושעיר חטאת אחד מלבד חטאת הכפורים ואח"כ אילו ואיל העם ואח"כ אמורי חטאת ואח"כ תמיד של בין הערבים פי' והוצאת כף ומחתה היתה מפסקת בין אימורי חטאת לתמיד של בין הערבים ומאי טעמיה דר' אליעזר עביד כדכתיב עביד ברישא דתורת כהנים והדר עביד דחומש הפקודים ור' עקיבא כדתני טעמא מלבד עולת הבקר אלמא מוספין עם תמיד של שחר עביר להו ור' אליעזר האי מלבד חטאת הכפורים מאי עביד ליה ההוא מיבעי ליה על מה שזה מכפר זה מכפר ולפי שהגירסא הזאת משובשת ברוב הספרים שלנו הוצרכתי לכתבה והאי דלא שיילינן לרבי אליעזר האי מלבד עולת הבקר מאי עביד ליה משום דבעניינא דפסח כתיב ולא בעניינא דיוה"כ ואע"נ דגמר מיניה רבי עקיבא לא חש ליה רבי אליעזר ואלים ליה סדורא דקרא כדכתיבי ברישא בתורת כהנים והדר בחומש הפקודים:

דף ב.

ה"ג וכן כי אתא רבה בר מרי אמר בערב תשעה באב מביאין לו מטפחת ושורה אותה במים ומניחה תחת מראשותיו ולמחר מקנח בה פניו ידיו ורגליו בערב יוה"כ מביאין לו מטפחת ושורה אותה במים ועושה אותה כמין כלים נגובים למחר מעבירה על גבי עיניו א"ל ר' יעקב בר אידי לר' ירמיה בר תחליפא איפכא אמרת לן ואותבינך סחיטה ויש שבוש ברוב הספרים במקום הזה גם בהלכות הרי"ף ז"ל:

וסנדל של שעם נראה מהלכות הרי"ף שמותר לצאת בו בתענית צבור וביום הכפורים ולא כן נראה מעיקר הגמרא דמסקנא דשמעתין אמר רבא דכ"ע מנעל הוא ובשבת בהא הוא דפליגי ר' יוסי סבר גזרינן דילמא משתמיט ואתי לאיתוייה ורבי מאיר סבר לא גזרינן וההיא דגרסינן במסכת שבת בפ' במה אשה יוצאה ואף שמואל הדר ביה דתנן חלצה בסנדל שאינו שלו בסנדל של עץ בשל שמאל בימין חליצתה כשרה מאן תנא אמר שמואל רבי מאיר היא דתנן הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר ור' יוסי אוסר ואיתא נמי בפרק מצות חליצה לא קשיא עליה דרבא משום דאמוראי נינהו ולא רמינן אמורא על חבריה וההיא דאמר רבא בפרק מצות חליצה מדרישא רבי מאיר סיפא נמי רבי מאיר

אלא האי מגין והאי לא מגין לטעמייהו דהנך רבנן קמאי קאמר ולאו לטעמא דנפשיה דהוה סבירא להו לרבנן קמאי כשמואל דאמר דר' מאיר ור' יוסי במנעל ולאו מנעל פליגי וכיון דאסקה רבא הכא דכ"ע מנעל הוא לא איצטריכין לאוקומה להההיא כר"מ ונקיטין לחומרא לגבי חליצה לא הוי מנעל אלא במחופה עור דגמרי' לה מדכתיב ואנעלך תחש ולגבי תענית צבור ויום הכפורים לא שרינן למיפק בסנדל של שעם לכתחילה ולא סמכינן אסהדותיה דר' יצחק בר נחמני דאמר אני ראיתי את ריב"ל שיצא בסנדל של שעם ביום הכפורים ולא אסהדותיה דרבה בר בר חנה שהתיר כן בתענית צבור משום דמסקנא דשמעתא אמר רבא דכולי עלמא מנעל הוא ודרבא עדיפא דבתרא הוא אבל מכרך סודרא אכרעיה הא ודאי תענוג בעלמא ולאו מנעל ומותר לכתחילה דהא ליכא מאן דפליג עליה:

דף ג:

כתב הרי"ף ז"ל ואע"ג דקי"ל כר' יוחנן דאמר תינוקת בת שתים עשרה וכו' כדכתיבנא בהלכות (והרא"ש הביאו בסי' י"ב) ואנן לא חזי לן דפליגי רב הונא ורב נחמן ורבי יוחנן בהא שדבר זה אין בו מחלוקת ולא פליג ר' יוחנן בהדי רב נחמן ורב הונא אלא בהשלמה בלחוד דלר' יוחנן ליכא השלמה לדבריהם ולרב הונא איכא השלמה לדבריהם שתי שנים ולרב נחמן שנה ורב הונא ורב נחמן מיירו בתינוקת ורבי יוחנן מיירי בתינוק וכיון דחינוך דרבנן הוא נקיטין כרב נחמן דקאמר מילתא מציעתא ומה שאמר הרי"ף ז"ל דמשלימין מדרבנן בן אחת עשרה בין לתינוק בין לתינוקת ליתא שאין השלמה לתינוק אליבא דרב נחמן אלא שנת שתים עשרה בלבד ולתינוקת שנת אחת עשרה בלבד ויש שבוש וחלוף ברוב הספרים בענין הזה:

דף ד.

חולה מאכילין אותו על פי בקיאין כתב עלה הרי"ף ז"ל ואי אמר איהו ואחרינא בהדיה לא צריכנא ואמרי תרין אחריני צריך מאכילין אותו על פיהם דכי אמרינן תרי כמאה ומאה כתרי ה"מ לגבי ממונא אבל הכא ספק נפשות להקל. ולא הכין ה"ל למיכתב אלא הכי ה"ל למיכתב אי איכא בתרי דאמרי צריך אע"ג דחולה אמר אינו צריך ואיכא נמי בתרי בהדי' דאמרי לא צריך אמרי' תרי כמאה ומאה כתרי ולא אזלינן בכי האי אומדנא בתר רוב דעות משום דספק נפשות להקל:

דף ד:

[דף פ"ג ע"א] והא דתנו רבנן מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו הקל הקל כו' ובעיא דרבא במנחות בפרק ר' ישמעאל חולה שאמדוהו לשתי גרוגרות וכו' כולן הלכות קבועות הן אע"פ שלא כתבן הרי"ף ז"ל:

מצאתי בסדורים קדמונים שנכתבו על שם מר רב סעדיה גאון ז"ל שמסיימין בתפילת נעילה במה אנו מה חיינו וחותמין בא"י האל הסולחן ונראה הענין הזה בעיני כהלכה והיינו דעולא בר רב דנחית קמיה דרבא פתח באתה בחרתנו וסיים במה אנו ושבחיה והיינו דתניא בברייתא אם בא לחתום בוידוי חותם אלא שבכל המקומות שלנו והמוקפין לנו מימינו לא ראינו כך ומשנה שלימה שנינו אל ישנה אדם מפני המחלוקת:

סליק מסכת יומא